T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2018 / 699
KARAR NO : 2018 / 665
KARAR TR : 22.10.2018

ÖZET: Davacının hisseli maliki olduğutaşınmaza kamulaştırmasız el atıldığından bahisle uğranıldığı öne sürülen maddi zararın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle açılan davanın, İDARİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

KARA R

Davacı : H. S. Ç.
Vekilleri : Av. A. F. D. Av. B. D.
Davalılar : 1 - Nilüfer Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. F. G.
2 – Milli Eğitim Bakanlığı
Vekili : Av. K. G.

O L A Y : Davacı vekili, dava dilekçesinde özetle; Bursa ili Nilüfer ilçesi, F. Mh, …9 ada, . parsel sayılı taşınmazın 131/2400 hissesinin müvekkiline ait olduğunu, taşınmazın imar planında "İlköğretim ve kreş alanı" olarak belirlenerek el atılması sebebiyle, açmış oldukları tazminat davasının Bursa 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin Bursa 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2011/567 esas 2012/413 karar sayılı ilamı ile hüküm altına alındığını, kararın Yargıtay 5. Hukuk Dairesi'nce onanarak kesinleştiğini bu nedenle ek tazminat bedeli olan 131.460,00 TL'nin dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi, yargılama giderleri ve ücreti vekaleti ile birlikte davalı idareden tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

BURSA 5. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ : 13.11.2014 gün ve E:2014/523, K:2014/506 sayı ile "Dava, ek dava olup, delil olarak dayanılan Bursa 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2011/567 esas 2012/513 karar sayılı dosyasında kayıtların celp edildiği, mahallinde keşif düzenlendiği ve rapor alındığı, mahkemece yapılan yargılama sonunda taleple bağlı kalınarak Bursa ili, Nilüfer ilçesi, Fethiye Mah. 1909 ada 1 parsel sayılı 5109,91 m2 yüz ölçümlü taşınmazın 131/2400 hissesine isabet eden 278,92 m2 yönünden davanın kabulüne karar verildiği, temyiz edilen kararın Yargıtay 5.Hukuk Dairesince onanıp kesinleştiği ve davacı tarafça fazlaya ilişkin olarak 131.460,00 TL bedel yönünden mahkememizde ek dava açıldığı anlaşıldığından davalı tarafın davanın idari yargıda görülmesine ilişkin itirazı yerinde görülmeyerek davanın 131.460,00 TL üzerinden kabulüne yönelik mahkememizce verilen 20/06/2013 tarih 2013/299-312 EK sayılı hükmün yasal süre içerisinde davalı idare vekilince temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 18.Hukuk Dairesinin 18/02/2014 tarih. 2013/15698-2635 EK sayılı kararları ile görevle ilgili hususlarda kazanılmış hak söz konusu olmayınca mülkiyet hakkına getirilen kısıtlamanın idari işlem ve eylemden kaynaklandığını ve davanın usulden reddine karar verilmesinden bahisle mahkememizce verilen hüküm bozulmuştur.

Hükmüne uyulan Yargıtay bozma ilamı doğrultusunda her ne kadar mahkememizin önceki hükümde Bursa 2.Asliye Hukuk Mahkemesinin adı geçen dosyanın Yargıtay'ca onandığı ve iş bu davanın ek dava olması nedeniyle davanın kabulüne karar verilmiş ise de Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulunun 04/02/1959 tarih, 1957/13 Esas 1959/5 Karar sayılı ilamlarında da belirtildiği üzere göreve ilişkin hususların kamu düzeninden oluşu ve göreve ilişkin hususlarda kazanılmış hak kuralının söz konusu olmayacağı, görev hususunun kazanılmış hak kuralının istisnası olduğu öte yandan davacı tarafın mülkiyet hakkına getirilen kısıtlamanın davaya konu taşınmazın genel ve düzenleyici bir işlem olan imar planıyla kamu hizmetine özgülenmesinden ve bu plan da ön görülen kamulaştırma işlemlerinin zamanında yapılmamasından kaynaklandığı dolayısıyla idari işlem ve eylemlerden doğan zarar iddialarına ilişkin davanın 2577 sayılı idare yargılama usulü kanunu hükümleri uyarınca idari yargı yerinde çözümlenmesi gerektiğinden, HMK 114/1 ve 115/2 maddeleri uyarınca davanın usulden reddine" karar vermiş, temyiz edilmeyen karar 04/03/2015 tarihi itibarıyla kesinleşmiştir.

Davacı vekili benzer taleple idari yargı yerinde dava açmıştır.

BURSA 3. İDARE MAHKEMESİ : 12.07.2018 gün ve E:2018/627 sayı ile "Dosyanın incelenmesinden; davacının hissesi oranında malik olduğu Bursa İli, Nilüfer İlçesi, Fethiye Mahallesi, 1909 ada, 1 parsel sayılı taşınmazın 1/1000 ölçekli uygulama imar planında "İlköğretim ve Kreş Alanı" olarak belirlendiği, yapılan planın üzerinden 5 yıldan fazla bir süre geçmesine rağmen herhangi bir uygulama işlemi veya kamulaştırmanın yapılmayarak taşınmaza hukuken el konulduğu iddiasıyla fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydı ile 8.000-TL tazminat bedelinin adli yargıda açılan dava ile istenildiği, Bursa 2. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 18.06.2012 günlü E:2011/567, K:2012/413 sayılı kararıyla fazlaya ilişkin haklan saklı kalmak kaydı ile 8.000,00-TL tazminat bedelinin ödenmesi ile, davacı adına kayıtlı taşınmazın Maliye Hazinesi adına tesciline karar verildiği, Yargıtay'ca bu kararın onandığı, bu kez; davacı tarafından, fazlaya ilişkin olarak uğranıldığı belirtilen 131.460,00- TL maddi zararın ilk dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle adli yargıda açılan davada verilen Bursa 5. Asliye Hukuk Mahkemesinin 20/06/2013 tarihli, E:2013/299, K:2013/312 sayılı kararının Yargıtay 18.Hukuk Dairesi'nin 18.02.2014 tarihli E:2013/15698, K:2014/2635 sayılı karan

ile görev yönünden bozulması üzerine bozma kararına uyularak davanın görev, yönünden reddi üzerine, bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, dava konusu taşınmazın imar planında "İlköğretim ve Kreş Alanı" olarak belirlenmesi ve uzun süre herhangi bir uygulama işlemine alınmaması veya kamulaştırılmamasının hukuka uygunluğunun denetimi ve zarar doğurucu sonuçlarının giderilmesine ilişkin uyuşmazlık idari yargının görev alanında bulunduğundan tazminat taleplerinin adli yargı yerlerinde açılacak davaya konu edilmesine hukuken olanak bulunmamakla birlikte, görülmekte olan davanın yukarıda tanımı yapılan idari dava türleri kapsamında bir dava olarak açılmadığı, daha önce adli yargı mercii tarafından karara bağlanmış tazminat talebinin saklı tutulan fazlaya ilişkin kısmına yönelik olduğu, dolayısıyla adli yargı mercii tarafından karara bağlanmış olan davanın devamı olduğundan uyuşmazlığın adli yargıda görülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasa'sının 15/1 -a. maddesi uyarınca davada Mahkememizin görevsizliğine, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş Ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca olumsuz görev uyuşmazlığı çıkarılmak üzere Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına, iş bu davanın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin ertelenmesine, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası ile iş bu dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine" karar vererek 26/09/2018 gün ve 2018/627 esas no'lu üst yazı ile Mahkememize başvurmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin, Başkan Hicabi DURSUN, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Süleyman Hilmi AYDIN, Aydemir TUNÇ ve Nurdane TOPUZ'un katılımlarıyla yapılan 22.10.2018 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME :

Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının Mahkemece, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığın esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Engin SELİMOĞLU'nun, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacının hisseli maliki olduğu, Bursa ili, Nilüfer İlçesi, Fethiye Mahallesinde kayıtlı taşınmazın uygulama imar planında "İlköğretim ve Kreş Alanı" olarak belirlendiği, aradan uzunca bir süre geçmesine karşın kamulaştırma yapılmadığından bahisle uğranıldığı öne sürülen maddi zararın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle açılmıştır.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun "Planların hazırlanması ve yürürlüğe konulması" başlıklı 8. maddesinde;"Planların hazırlanmasında ve yürürlüğe konulmasında aşağıda belirtilen esaslara uyulur.

a) Bölge planları; sosyo - ekonomik gelişme eğilimlerini, yerleşmelerin gelişme potansiyelini, sektörel hedefleri, faaliyetlerin ve alt yapıların dağılımını belirlemek üzere hazırlanacak bölge planlarını, gerekli gördüğü hallerde Devlet Planlama Teşkilatı yapar veya yaptırır.

b) İmar Planları; Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planından meydana gelir. Mevcut ise bölge planı ve çevre düzeni plan kararlarına uygunluğu sağlanarak, belediye sınırları içinde kalan yerlerin nazım ve uygulama imar planları ilgili belediyelerce yapılır veya yaptırılır. Belediye meclisince onaylanarak yürürlüğe girer. (Yeniden düzenleme dördüncü cümle: 12/7/2013- 6495/73 md.) Bu planlar onay tarihinden itibaren belediye başkanlığınca tespit edilen ilan yerlerinde ve ilgili idarelerin internet sayfalarında bir ay süreyle eş zamanlı olarak ilan edilir. Bir aylık ilan süresi içinde planlara itiraz edilebilir. Belediye başkanlığınca belediye meclisine gönderilen itirazlar ve planları belediye meclisi onbeş gün içinde inceleyerek kesin karara bağlar.

Belediye ve mücavir alan dışında kalan yerlerde yapılacak planlar valilik veya ilgilisince yapılır veya yaptırılır. Valilikçe uygun görüldüğü takdirde onaylanarak yürürlüğe girer. (Yeniden düzenleme üçüncü cümle: 12/7/2013- 6495/73 md.) Onay tarihinden itibaren valilikçe tespit edilen ilan yerinde ve ilgili idarelerin internet sayfalarında bir ay süreyle eş zamanlı olarak ilan edilir. Bir aylık ilan süresi içinde planlara itiraz edilebilir. İtirazlar valiliğe yapılır, valilik itirazları ve planları onbeş gün içerisinde inceleyerek kesin karara bağlar.

Onaylanmış planlarda yapılacak değişiklikler de yukarıdaki usullere tabidir.

Kesinleşen imar planlarının bir kopyası, Bakanlığa gönderilir.

İmar planları alenidir. Bu aleniyeti sağlamak ilgili idarelerin görevidir. Belediye Başkanlığı ve mülki amirlikler, imar planının tamamını veya bir kısmını kopyalar veya kitapçıklar haline getirip çoğaltarak tespit edilecek ücret karşılığında isteyenlere verir.

c) (Ek: 3/7/2005-5403/25 md.) Tarım arazileri, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda belirtilen izinler alınmadan tarımsal amaç dışında kullanılmak üzere plânlanamaz…" hükmüne yer verilmiştir.

Öte yandan, taşınmazın imar planında "dere mutlak koruma alanı"nda kalması nedeniyle taşınmaz üzerindeki tasarruf yetkisinin kısıtlanması nedenine dayalı olarak davacının Asliye Hukuk Mahkemesi nezdinde açtığı tazminat davasında, bu Mahkemece 4.11.1983 günlü, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun Geçici 6 ncı maddesinin kimi fıkralarının iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine yapılan itiraz başvurusunda; Anayasa Mahkemesi 25.9.2013 tarih ve E: 2013/93, K: 2013/101 sayılı kararında "… Davacının mülkü üzerinde tasarruf etme hakkının kısıtlanması, idarenin bir eyleminden değil, idari bir işlem niteliğinde olduğu tartışmasız olan imar planından kaynaklanmaktadır. Olayda, idarenin fiili el koyma niteliği taşıyan bir eylemi henüz bulunmamakta, aksine kanunen yapması gereken kamulaştırma işlemlerini yapmamak biçiminde tezahür eden bir eylemsizliği söz konusudur. Öte yandan kamulaştırmasız el atmadan söz edilebilmesi için taşınmaz zilyetliğinin idareye geçmesi ve taşınmazın fiilen kamu hizmetine tahsis edilmiş olması gerekmektedir. Oysa, mahkemede görülen davaya konu olayda olduğu gibi imar kısıtlamalarında taşınmaz zilyetliği malikte kalmaya devam etmekte olup, yalnızca malikin ilgili mevzuattan kaynaklanan bazı kısıtlamalara maruz kalması söz konusu olmaktadır. Sonuç olarak, davacının taşınmazının imar planlarında "dere mutlak koruma alanı" nda bırakılması

nedeniyle, tasarruf hakkının kısıtlanmasının kamulaştırmasız el atma sonucu olduğu ve tasarruf hakkının kısıtlanması sebebiyle doğan zararın ancak idari yargıda açılacak bir tam yargı davasına konu edilebileceği sonucuna ulaşılmaktadır. Dolayısıyla bakılmakta olan dava, itiraz başvurusunda bulunan mahkemenin görev alanına girmemektedir. Nitekim Anayasanın 158. maddesi ile adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümlemeye yetkili kılınan Uyuşmazlık Mahkemesinin istikrar bulmuş içtihatları da bu yöndedir…" gerekçesiyle, Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan itiraz başvurusu, başvuran mahkemenin yetkisizliği nedeniyle oybirliğiyle reddedilmiştir.

Yine taşınmazı imar planında "spor alanı" olarak ayrılan davacının Asliye Hukuk Mahkemesinde açtığı tazminat davasında, davalı idarelerin görev itirazları nedeniyle Danıştay Başsavcılığınca çıkartılan olumlu görev uyuşmazlığında, Uyuşmazlık Mahkemesi'nce olumlu görev uyuşmazlığı talebinin kabulü ile ilgili Asliye Hukuk Mahkemesinin görevlilik kararının kaldırılması yolunda verilen karar nedeniyle, anayasal haklarının ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvuru üzerine, Anayasa Mahkemesi İkinci Bölümünce 18.9.2013 tarihinde verilen kararda (Başvuru No: 2013/1586) "…Mahkemenin gerekçesi ve başvurucunun iddiaları incelendiğinde, iddiaların özünün Uyuşmazlık Mahkemesi tarafından delillerin değerlendirilmesinde ve hukuk kurallarının yorumlanmasında isabet olmadığına ve esas itibariyle yargılamanın sonucuna ilişkin olduğu anlaşılmaktadır. Yargılama, Uyuşmazlık Mahkemesi tarafından usul şartlarına ve hukuka uygun olarak gerçekleştirilmiş olup, başvurucu derece mahkemelerinde kendi delillerini ve iddialarını sunma fırsatını bulmuş ve bunlar Uyuşmazlık Mahkemesi'nce gereği gibi değerlendirilmiştir… Açıklanan nedenlerle, adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarının kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu, Uyuşmazlık Mahkemesi kararının bariz bir şekilde keyfilik de içermediği anlaşıldığından, başvurunun, diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin 'açıkça dayanaktan yoksun olması' nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir…" gerekçesiyle, davacının başvurusu oybirliğiyle reddedilmiştir. (Resmi Gazete, 30.10.2013, Sayı:28806)

Son olarak, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 30.10.2013 tarih ve E.2013/603, K.2013/1503 sayılı kararıyla, imar planındaki kısıtlamalardan kaynaklanan 'hukuki el atmalardan' kaynaklanan tazminat istemli davaların idari yargının görevinde olduğu hüküm altına alınmıştır.

İdare Mahkemesinin başvuru gerekçesi ile ilgili olarak da; 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun ''Kısmi Dava'' başlıklı 109.maddesinde; ''Talep konusunun niteliği itibarıyla bölünebilir olduğu durumlarda, sadece bir kısmı da dava yoluyla ileri sürülebilir." hükmü yer almakta olup, bu düzenleme çerçevesinde, talep konusu niteliği itibariyle bölünebiliyor ise kısmi davanın varlığından bahsedilebilecektir.

Alacağın tamamı aynı hukuki ilişkiden doğup, şimdilik sadece bir kesimi dava ediliyorsa kısmi davadan söz etmek gerekecek olup, kısmi dava davacı lehine karara bağlandıktan sonra, alacağın geri kalan kısmı için ek dava açılması söz konusu olacaktır. Somut olayda da davacı tarafından Bursa 2. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin E:2011/567 K:2012/413 sayılı dosyasında görülen ilk davada aynı hukuki ilişki ve konudan doğduğu ifade edilen alacağın bir kısmı dava edilmiş, iş bu dava kabul ile neticelendikten sonra ise, Bursa 5. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin E:2013/299 K:2013/312 (Yargıtay Bozmasından sonra (E:2014/523, K:2014/506) sayılı dosyasında görülen ek dava açılmış olmakla davacı tarafından ilk etapta açılmış olan Bursa 2. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin E:2011/567 sayılı dosyasında görülen davanın 6100 sayılı Yasa kapsamında kısmi dava mahiyetinde olduğu anlaşılmıştır.

Görev uyuşmazlığına konu Bursa 5. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin E:2013/299 (Bozmadan sonra E:2014/523) sayılı dosyasında görülen dava, yukarıda izahı yapıldığı üzere, daha önceden fazlaya ilişkin hakları saklı tutulmak suretiyle açılıp karara bağlanan alacak miktarının kalan kısmı bakımından bir ek dava mahiyetindedir. Her ne kadar, bu davaların konuları ve tarafları birbirleri ile aynı olsa da, bahse konu ek dava yeni bir dava olup, bu dava için yeniden dava harcı alınması, yeniden taraf teşkili sağlanarak yargılama yapılması, gerekirse yeniden bilirkişi incelemesi yapılıp delillerin yeniden toplanması gerekmekte, dolayısıyla ek davanın ilk aşamasından itibaren, ilk açılan kısmi davadan bağımsız olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Tüm bu açıklamaların ışığında; davaya konu olayda, davacıların hissedar oldukları Bursa ili, Nilüfer İlçesi, Fethiye Mahallesi, 1909 ada, 1 parsel sayılı taşınmaza, imar planında "kamu alanı" olarak ayrılmak suretiyle, hukuken el atıldığı iddiası ile meydana geldiği belirtilen zararın tazminine yönelik bulunan davanın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesinde yer alan "İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları" kapsamında idari yargı yerince çözümlenmesi gerekmektedir. Mahkememizin emsal nitelikteki 29/01/2018 gün E:2017/796, K:2018/27 sayılı kararı da bu yöndedir.

S O N U Ç: Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle, Bursa 2. İdare Mahkemesince yapılan 12.07.2018 gün ve E:2018/627 sayılı BAŞVURUNUN REDDİNE, 22.10.2018 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Hicabi	Şükrü	Mehmet	Birol
DURSUN	BOZER	AKSU	SONER

Üye	Üye	Üye
Süleyman Hilmi	Aydemir	Nurdane
AYDIN	TUNÇ	TOPUZ